

სწოლის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

დაბაბის № 289

კვირა, 25 ივლისი 1904 წ

ბაზაის № 2564

უბრალოდ დასჯილნი

ს. სეგსესას.

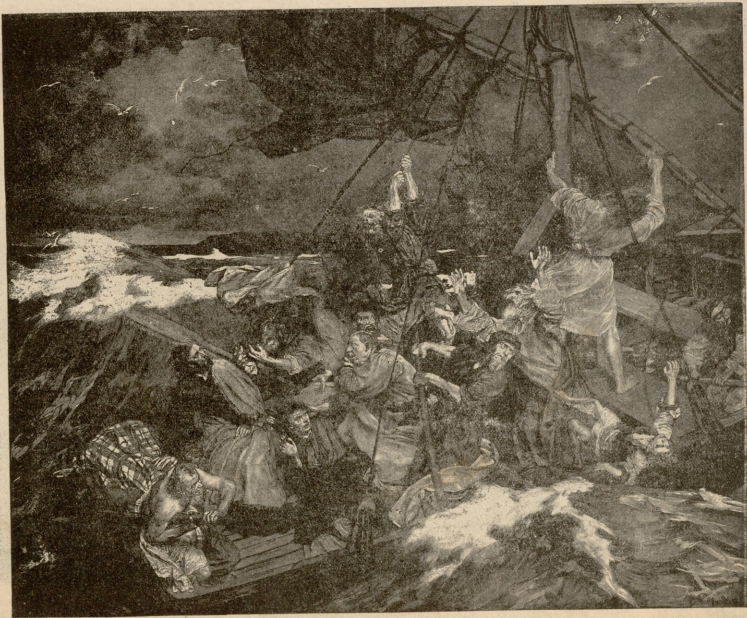
სასამართლოში არა იშვიადად ირჩევა ხოლმე საქმე, რომელიც ისეთი საიდუმლოებით და შეგნელ ბურუსით არის მოკული, რომ იმის გამოკვევა და ნათელ-ყოფა ძნელი კი არა, ხშირად შეუძლებელიც არის. ამისთანა ჯადოსნურად გამომულ-გამომბულ საქმეებს უნებურად შეცდომაში შეგყავს მოსამართლენი, ამიტომ ხშირად ისჯებიან სრულიად უცოდველნი და უდანაშაულონი. ხოლო ამ შეცდომებს საშინელი ბოლო მოსდევს და ღვთის რისხვასავე თავზარს სცემს იმ ბედისაგან დაჩაგრულთ, რომელნიც გამხდარან მსხვერპლნი უმოწყალო გამოურკველობისა.

ციმბირის სატუსალოებში არა ერთხელ ვეშვედრიდა სსამართლოთა შეცდომების მსხვერპლნი, ამათი დანახვა ყოველთვის წულულითა და ბოღმით მივსება გულს. ჯერ ცხლაც, ამდენი ხნის შემდეგ, არ ვემიძლიან შეუძრწუნებლად მოვი-

დურნი, უბრალოდ დაღუპულნი და ბედის უკანონო შეიღებ-სავით ცხოვრებიდან განდევნილნი. ამ ეშმაკ მინდა ერთი აშმაგი გვეუხირო მკითხველგებს.

ეს აშმაგი მოხდა ტომოსკის დროებით სატუსალოში. შემოდგომის დღეა იყო. ის-ის იყო გადათვალეს ტუსადღები. საერთო ოთახში ტუსადნი ჩაის თადარიგს შეუდგინენ. ზოგმა ხის ქურჭლებით სამზარეულოსკენ მოჰქურცხა ჩაის წყლისთვის, ზოგმა კი ოთახს დაუწყო ლაგება. ერთნი ახვევედნენ თავით მალღის ქვეშავებს და ალაგებდნენ ერთ ვროვად ბუზრის უკან, მეორენი გვიდნენ ოთახს, მესამენიც ხის ასტამებით ფეხკამდნენ ტახტებზე მიმზარ ტახლას. ამ ერთი დღის წინად ტომოსკიდან გაისტუმრეს ეტაბით ვეებერთელა დასი ტუსაღებისა, ასე რომ ახლა ამ საერთო ოთახში სულ ოციოდე კაცი ღა იყო დარჩენილი.

უშველებელი ოთახი უდაბნოს დაემსგავსა. ჯერ ისევე გუშინ სდულდა აქ ტუსაღური ცხოვრება. ასევე მეთქვია კატორგაში ვსაზაგენი კაცი ბორკილებს ჩხარა-ჩხურით და საშინელის ღრიალ-გუგუნით ჩხუბობდა, ეკიდებოდა ერთმანეთს,

ასეთი ქრისტე სიღვაში. — სურათი გენერტის.

და ეხლა სირუშვა გამეფებული. „წინამძღოლიც“ იმით წაჰყვა. აღარა ჰყავთ „წინამძღოლი“ ტუსაღებს, არც ბანქის თამაშია სადმე, არც არაყი მოიპოვება და არც თამბაქო. ერთის სიტყვით, დაქვრივდა სატუსაღო, დაიბღღა. მაგრამ ამ ქვერივობამ დიდხანს არ გასტანა. ჩაის წყლისათვის წასულებმა მოიტანეს სასამოვნო ამბავი: ახალი ტუსაღები მოუყვანიათო. სადილობისას მართლაც მთელი ზეგნი საერთო ოთახი უკვე სასმე იყო ხალხით.

ხელ-ახლად აირივნენ გარუჯულ-გამეფებული ტლანქი სახეები და ნახევრად გადაპარსული თავები, ხელ-ახლად გვიშმა ბორკილითა ვლარუნ-ჩხარუნით, ყვირილ-ღრიალით, ღანძღვა-გინება, ფეხების ფრატუნით და უცნაური სიცილი-ხარხარით, — ყველა ეს ერთად აირია და რაღაც ჯოჯოხებურ ღრინაცხვად მოედო მთელ ოთახს. ეს ამოღენა ოთახი უცებ თითქმის დაბატარავდა და ჰაერით შეიკრა.

ახლად მოსულებმა იწყეს დაბინავება. მთელი დღე ვერაფერი ვერ დალაგდნენ: ხან ერთვან წაიცილებოდნენ ტახტზე ერთი ბეწო ადგილისათვის ან ქვეშაგებისათვის, ხან მეორეგან. საღამომდის, როგორც იყო, ეღირსათ დალაგება, ღრინაცხვი შემეცირდა და ახლა ყველა საერთოდ შეუღვა „წინამძღოლის“ არჩენებს. მეტი წილი ირჩევდა მაღალ-მაღალ, რკინისაგნით ჩასხმულ, მკლავ-ძარღვიან ტუსაღს, რომელსაც მეტ სახეოდ „ვირგლა ტიპოთ“ ერქვა. ის იყო აპირებდა კიდევ ტიპოთ თავის-თავის „წინამძღოლად“ გამოცხადებას, რომ ამ ღრის ოთახში შემოიყვანეს ახალი ტუსაღი, რომელმაც ყველას ყურადღება მიიქცია. შემოსულს არც ბორკილი ჰქონდა გაყრილი და არც სატუსაღო ტანისამოსი ეცვა. ეს ყველას გაუკვირდა, მით უფრო, რომ ზეგნი ოთახში მხოლოდ კატორვაში გასაგზავნებს აგროვებდნენ. იმის შემოსულზე არჩენები ცოტა ხნით შესწყდა. ყველა

ახლად მოსულმა კი დინჯად შემოვდა ფეხი ოთახში, შეჩერდა ცოტა ხანს, მიმოავლო ტახტებზე შეკვუფებულ ტუსაღებს თვალი, გაიმართა წელში და გულადად გასწია იმ ადგილისაკენ, სადაც დიონჯით, დღაცატურად გამოქიმულიყო „ვირგლა ტიპოთ“. ეტყობოდა ახლად შემოსული სატუსაღოებში ნამყოფი იყო, რადგან არაფერი არ ეუცხოებოდა და არცა რა აშინებდა. იგი არც ტიპოთისი შეშინდა, იმ ტიპოთისი, რომლის წინაშეც ყველა იქ მყოფი შიშით კანკალებდა. გულადად მივიდა იმასთან, მარჯვ ხელი დაჭრა, ისე რომ კინაღამ ზეგნი „ვირგლას“ ფეხები მოეკვეთა, და შესძახა:

— ჰა, ვერა მცნობ?

— იაგორ, ნუ თუ? — წამაოიხაზა განცვიტრებულმა ტიპოთმა.

ძველმა მეგობრებმა ერთმანეთს მძლავრად ხელი ჩამოართვეს. იაგორა, რომლის სიმაღლაც საყენზე ბევრით ნაკლები აღარც კი იქნებოდა, მაშინათვე დააბრძანეს საპატო ადგილას და ყოველ მხრიდან დააყარეს კიბეები.

აი, სწორედ აქ მოვისმინე საოცარი ამბავი, სასვე ტრაგიკულის საშინელებით.

ოდესღაც იაგორა თავისუფალი იყო. იგი სცხოვრობდა თავისთვის კურსის გუბერნიის რომელიღაც სოფელში. მოხუცი დედის მეტი არაფერი გაჩნდა. ნახევრად ჩამონგრეული ქობი დღეს-ხვალ სრულებით დაქვევს ლამობდა. მეტის-მეტ უკიდურეს გაჭირვებაში იყვნენ. თითონ იაგორას საკუთარი ცხენი არა ჰყავდა და ძილუბებული იყო სხეფთან დღიურად ემუშავნა, რომ მერე თავისი მიწებიც სხვის დახმარებით მოეხნა. ამასთან იაგორა არცის მწყალობელიც იყო: უყვარდა გადაცერა და შფოთი. მთელს სოფელში ყველას თავი ჰქონდა მომებრებული იმისგან. მთელ სოფელში იაგორაზე ღარბი

ბნობლა ზარბაზნის. რუსების ბატარია.

იმას შესტკეროდა, ყველა ცნობის მოყვარვობამ გაიტაცა: უნდოდათ საჩქაროდ გაეგოთ, ვინ იყო ეს მოულოდნელი სტუპობრი, ან საიდან მოსულიყო.

არაფინ იყო, მაგრამ ის მაინც სასოწარკვეთილებას არ ემტოვოდა და ყოველ კვირადღეობით ლაზარბაზიდან გამოიბრუნებოდა ხოლმე. გლტვინი უსაყვედურებდნენ, ლანძღავდნენ,

ხან გაცეხასაც კი ემუქრებოდნენ, რადგან აუარებელი ვილი დავლა და ის კი ისე ზღოვოლათობდა. მაგრამ იაგორა ყურადღებას არაფერს აქცევდა: ისევ ისე თერებოდა, ისევ ისე შფოთსა და უსამოვნებას აყენებდა სოფელს. ერთხელ ხმა გაავრდა, იაგორას მკანკლები მიუტანა: ია თვის მეზობლისთვის, აი იმისთვის, ღამაზე ქალი რა ჰყავსო. გერეს ყველამ კორად მიიღო და არავინ არ დაიჯერა, ვინაიდან იაგორასთან თვით ღარიბი და მახინჯი ქალებიც კი დამთხალ ირმებივით ვარბოდნენ და პირზე უმეტესად ვეჯდებოდნენ. მეზობლის ქალი კი ღამაზეც იყო და კი მზითვინაც და იაგორასთან საჭირო რაში ეჭირებოდა. ამასთან ყველამ კარგად იცოდა, რომ პალაშა, — ასე ერქვა იმ ქალს, — დანიშნული იყო მახლობელ სოფლის ერთ მდიდარ გლეხზე.

იაგორა სრულებითაც არ შვადუქრიანა ამ ხმებზე. პირიქით, ყველგან ამბობდა, მართლა ჯგავს ციწერ პალაშაზეო. ქალის მშობლები ძლიერ უსწუხდნენ. დააშურეს საქმე, რომ ბოლო მოეღოთ ამ უსამოვნო კორებისათვის, და მალე ქარწილიც გადაიხდეს.

იაგორა გაიცეხლა. გაჯვარებული გამოთვრა და მთელი დღე მეზობლის ქალს უვლიდა და ილანძვებოდა. გამოლანძვა ყველანი: სასიძოც, პალაშაც და იმისი მშობლებიც. გლეხებმა არა ერთხელ სკადეს როგორმე დაეჭირათ იგი და დაემწყვდიათ, მაგრამ გაათურებულთან ვერაფერი ვერ გააწყეს.

— ყველას ამოგოცავთ! — ცოფმორყულივით ღრილობდა იაგორა და თან მძლავრ მუშტებს იქნევდა. — ყველაზე უწინ კი პალაშა უნდა მოგვლი! როგორ გაბედა მაგან და სხვას მისთხოვდა?!

როგორც იყო სადამოხე ძლიერ შებოქეს და დაამწყვდიეს.

ექვსი თვის შემდეგ პალაშა მზეცურად იქნა მოკლული. მკვლელობა ცუდით შუაზედ გაიჭრა საბარლოსათვის თავი.

პეტრემ, გამხდარმა და ავადმყოფ სახის კაცმა, მაშინვე შეატყობინა სიმამრს თავისი უბედურება. ეს ამბავი კვირას მოხდა, შუადღისას. პეტრე ცხენით მივირდა სიმამრისასა და ძლიერ წამოაყრანტალა ორიოდე სიტყვით ეს საწინელი ამბავი.

— ეს იაგორამ მომიცო ცოლი! — მუწუხარებით დასასუსტ ხმით იძიხლდა პეტრე და თან ბორბოტ ალღევით აბრაილებდა თვლებს. — მე თვითონ დაინახე... აი აქვე ძალღივით ეფები გავქნობ, თუ ტყუილს ვამბობდე! ბოსტონიდან იპარებოდა, პერანგ ქვეშ ცუდი ჰქონდა ამოფარებული...

გაცევიდნენ მაშინვე იაგორას საძებრად, მაგრამ ის სოფელში არ აღმოჩნდა. გაქანდნენ იმ სოფლისაკენ, სადაც მკვლელობა მოხდა და შუა გზაზე-კი შეხვდნენ იაგორას, ჩვეულებრივად მოვრალი იყო. ტანისამოსი დასკრილ-დაფლეთილი ჰქონდა.

— აი, აი ისიც... დაიჭირეთ ეს კაციც მკვლელები ვეა... შექაიოთ!... დაიყვინა პეტრემ.

იაგორამ შეიპყრეს და ქალაქის საპრობოლეში უყრეს თავი. დიწყეს გამოიბიბა. იაგორა თავს დანაშავედ არა სცნობდა. გამოიბიბის ღრის განაცხადა: მართალია, დილით პალაშა ენახე, მაგრამ თოკვლით კი არ მომიცოდა; ცული კი დასაგირავებლად მიმქონდა სამიკინოში და პერანგ ქვეშ მქონდა ამოფარებული; ეს იმიტომ ჩავიღინე, რომ არ მიხლოდა პალაშას გავგო, მაგრამ უცებ პეტრე დაეინახე, გამოვიქცე და ამ ღრის ცული ხელიდან გამავარაო.

იაგორამ სასამართლოში იგვე განიშორა. მოსამართლებმა, რასაკვირველია, არ დაუჯერეს. ან კი როგორ დაუჯერებდნენ, როცა მთელი სოფელი ერთ ხმად გაიძიხობდა: ეგ ისეთი ბოროტი და დამთხვეული ვინემა, რომ მაგისგან უარესსაც მოვევლიდითო. ერთად-ერთი იმისი მოსარჩლე დედა იყო. მაგრამ იმის სუსტ ხმას რა გავლენა უნდა ჰქონოდა იმდენ მოწინააღმდეგეთა წინაშე...

იაგორას გადაუწყვიტეს 12 წლით კატრონაში გაგზავნა. — მაშ ეგ არის, უნდა დამსაჯოთ? — ჰკითხა იაგორამ თავმჯდომარეს, როცა სასამართლოს განაჩენი წაუკითხეს.

ხელ-ახლა წაუკითხეს განაჩენი.

— კარგი, ეგრე იყოს! შენ კი, — მიუბრუნდა იგი პეტრეს, — გაგასწორდები მკვლელი მე კი არა, შენა ხარ... კარგია... ისე არ მოკვდები, რომ შენი ჯავრი არ ამოვიყარო. გამოვიპარები კატრონიდან და სადაც იქნება, გამოვინ.

პეტრე გაფთვრდა. დანაშავედ სალდათებმა წაიყვანეს.

ნაგ. კ. — შვიდა.

(დასასული იქნა)

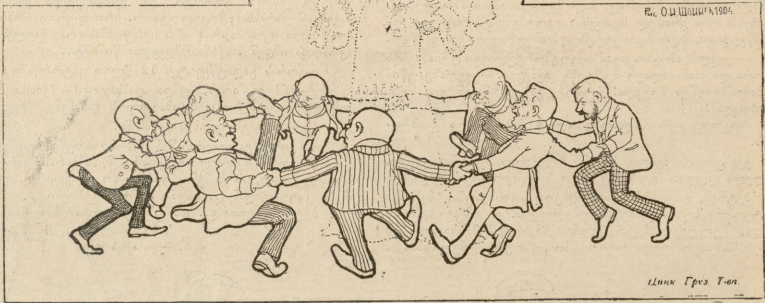

ტფილისის გამგებამ შიშობად სხვა კავადობა და შეუდგა ქალაქის ვითომ და დასუფთავებას.

რ. ი. შანიჭაძე.

ხილვარ სხანსკობა. ტფილისის მუკეთაქეთა ფერსული

სეფი აჯარაქები. - მხატვრული.